

Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының "Бағалы қағаздармен және өзге қаржы құралдарымен сауда-саттық ұйымдастырушылардың қызметін жүзеге асыру ережесін бекіту туралы" 2008 жылғы 29 қазандағы № 170 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2013 жылғы 28 маусымдағы № 159 қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2013 жылы 05 тамызда 8608 тіркелді

Нормативтік құқықтық актілерді жетілдіру мақсатында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі Басқармасының «Бағалы қағаздармен және өзге қаржы құралдарымен сауда-саттық ұйымдастырушылардың қызметін жүзеге асыру ережесін бекіту туралы» 2008 жылғы 29 қазандағы № 170 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 5406 тіркелген, 2009 жылғы 14 қаңтарда «Заң газеті» газетінде № 5 (1428) жарияланған) мынадай өзгерістер мен толықтырулар е н г і з і л с і н :

көрсетілген қаулымен бекітілген Бағалы қағаздармен және басқа қаржы құралдармен сауда-саттықты ұйымдастырушылардың қызметін жүзеге асыру е р е ж е с і н д е :

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«1. Бағалы қағаздармен және басқа қаржы құралдармен сауда-саттықты ұйымдастырушылардың қызметін жүзеге асыру ережесінде (бұдан әрі – Ереже) «Бағалы қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңында көрсетілген негізгі ұғымдар, сондай-ақ мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) бағалы қағаздардың биржадан тыс нарығы баға белгілеу ұйымының (бұдан әрі – баға белгілеу ұйымы) ақпараттық жүйесі – пайдалану мен қолдау көрсетуді баға белгілеу ұйымы жүзеге асыратын бағалы қағаздарға баға белгілеумен алмасу жүйесі;

2) екіжақты баға белгілеу – қаржы құралын сатып алу бағасын, сол сияқты сату бағасын да қамтитын баға белгілеу;

3) қаржы құралымен мәміле орындау (мәміле орындау) – осы мәміле тараптарының одан туындайтын міндеттемелерді орындауы арқылы қаржы құралымен мәміле бойынша есеп айырысуларды жүзеге асыру;

4) қор биржасын растау жүйесі (растау жүйесі) – қор биржасына қосылған тұлғаларға сауда жүйесінде осы тұлғалар атынан, осы тұлғалардың тапсырмалары

бойынша, не осы тұлғалардың немесе олардың клиенттерінің мүддесіне қаржы құралдарымен жасалған немесе жасалатын мәмілелер туралы мәліметтерді алуға мүмкіндік беретін және алынған мәліметтерді өңдеу негізінде қор биржасына осындай мәмілелерге растамалар беруге (жасалған немесе жасалатын мәмілелер шарттарының олар жасалуы тиіс немесе жасалуы мүмкін шарттарға сәйкестігі туралы хабарламалар), не осындай мәмілелерді растаудан бас тартуға мүмкіндік беретін қор биржасының бағдарламалық-техникалық кешені;

5) қор биржасының ресми тізімі (ресми тізім) – қор биржасының тізіміне енгізілетін және онда болатын қаржы құралдары және осы қаржы құралдарының эмитенттері листинг талаптарына сәйкес келетін қор биржасы тізімінің бөлігі;

6) қор биржасының сауда жүйесі – қор биржасының материалдық-техникалық құралдарының, ішкі құжаттарының және қажетті активтер мен рәсімдердің кешені, оларды пайдалана отырып осы қор биржасының мүшелері арасында эмиссиялық бағалы қағаздармен және өзге қаржы құралдарымен мәмілелер жасалады;

7) қор биржасының трейдері – осы қор биржасының сауда жүйесін пайдалана отырып қор биржасының мүшесі атынан мәмілелер жасауға және өзге іс-әрекеттерді орындауға уәкілетті жеке тұлға;

8) лот – бұл: қаржы құралымен сауда жасау бірлігі; осы қаржы құралы бойынша өтінім мөлшері тең немесе еселі қаржы құралының саны;

9) маркет-мейкер – қор биржасы маркет-мейкер ретінде таныған және өзіне қор биржасының ішкі құжаттарына сәйкес қаржы құралы бойынша баға белгілеуді жариялап отыру және ұстап тұру міндеттемесін қабылдаған қор биржасының мүшесі;

10) рұқсат ету бастамашысы – бастамасы бойынша қаржы құралдары қор биржасының сауда жүйесінде немесе баға белгілеу ұйымының ақпараттық жүйесінде айналысқа жіберілетін ұйым;

11) сауда алаңы – қор биржасының сауда жүйесінің басқа бөліктерінен сауда-саттыққа қатысушыларға және айналыстағы қаржы құралдарына қойылатын ерекше талаптарымен, сондай-ақ қаржы құралдарымен мәміле жасасу мен оларды орындау талаптарымен өзгешеленетін бөлігі;

12) сауда жүйесіндегі айналыс – қандай да болмасын қаржы құралының қор биржасының сауда жүйесінде жасалатын мәміленің мәні болу мүмкіндігі;

13) сауда күні – қор биржасы барлық қаржы құралдары үшін немесе олардың жеке топтары үшін күнтізбелік күн шегінде белгілеген кезең, ол кезең ішінде қаржы құралдарымен мәмілелер оның сауда жүйесінде жасалуы мүмкін;

14) сауда-саттыққа қатысушы – осы қор биржасының сауда жүйесін пайдалана отырып мәмілелер жасауға жіберілген және ол ұйымдастырған сауда-саттыққа қатысатын қор биржасының мүшесі;

15) сауда сессиясы – сауда күнінің бөлігі;

16) сауда-саттықты ұйымдастырушы – қор биржасы немесе баға белгілеу ұйымы;

17) төлемге қарсы жеткізілім – мәміленің бір тарабының қаржы құралын жеткізу міндеттемелерін орындауы мәміленің екінші тарабының ақшаны және (немесе) өзге қаржы құралдарын жеткізу жөніндегі қарсы міндеттемелерін орындамаусыз мүмкін болмайтын не мәміле тарабының қаржы құралдарын жеткізу міндеттемелерін орындауы оның ақшаны және (немесе) өзге қаржы құралдарын алу жөніндегі қарсы талаптарын орындамаусыз мүмкін болмайтын қаржы құралдарымен мәмілелерді о р ы н д а у ә д і с і ;

18) уәкілетті орган – Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын бақылау мен қадағалау комитеті.»;

7-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«7. Қор биржасының мүшелері Ереженің 6-тармағында көзделген талаптардан басқа :

1) қор биржасы қаржы құралдарымен өткізетін сауда-саттықта мәмілелерді тек қана әділ және тең құқылы сауда принциптерімен, қор биржасының басқа мүшелерінің, бағалы қағаздар эмитенттерінің және инвесторлардың мүдделеріне нұқсан келтірмей ж а с а й д ы ;

2) қор биржасы қаржы құралдарымен өткізетін сауда-саттықта өзі жасаған мәмілелерді, сондай-ақ бағалы қағаздар нарығы туралы Қазақстан Республикасының заңнамасына және қор биржасының ішкі құжаттарына сәйкес өзге де міндеттемелерді уақтылы, толығымен және ең тиімді тәсілмен орындайды;

3) өз қызметінде қор биржасының этика қағидаларын және қор биржасының басқа мүшелеріне (олардың клиенттеріне), өз клиенттеріне және қор биржасына қатысты адал бәсекелестік принциптерін басшылыққа алады, сондай-ақ олардың нарықтық мінез-құлқын өзгерту мақсатында оларға тікелей және жанама ықпал етпейді.»;

10-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«10. Қор биржасының ішкі құжаттарымен мүшелікті тоқтата тұру немесе тоқтату талаптары мен тәртібі көзделген. Баға белгілеу ұйымының ішкі құжаттарымен осы баға белгілеу ұйымының клиенттері жариялаған баға белгілеудің ақпараттық жүйесінен уақытша немесе тұрақты алып тастау талаптары мен тәртібі көзделген.

Осының алдында брокерге және (немесе) дилерге бағалы қағаздар нарығындағы брокерлік және (немесе) дилерлік қызметті жүзеге асыруға берілген лицензияны (бұдан әрі – лицензия) барлық қор биржаларында оның мүшелігін тоқтата тұруға немесе тоқтатуға, барлық баға белгілеу ұйымдарының ақпараттық жүйесінен олар жариялап белгілеген бағаларының уақытша немесе тұрақты алып тастауға негіз болып табылады.

Уәкілетті орган сауда-саттықты ұйымдастырушыны тиісті шешім қабылданған күні лицензия қолданылуының тоқтатыла тұрғаны немесе тоқтатылғаны туралы хабардар е т е д і .

Қор биржасы уәкілетті органның көрсетілген хабарламасын алғаннан күннен бастап , мұның алдында оның жасаған мәмілелерін немесе оның мұның алдында туындаған міндеттемелерін орындау мақсатындағы осындай қатысуды қоспағанда, брокерді және (немесе) дилерді өзі жүргізіп отырған қаржы құралдарымен сауда-саттыққа қатысудан ш е т т е т е д і .

Қор биржасы уәкілетті органның шешімін көрсетілген брокерге және (немесе) дилерге жеткізгені туралы хабарламасын алған күннен бастап лицензиясы уақытша тоқтатылған немесе тоқтатылған брокердің және (немесе) дилердің мүшелігін тоқтата т ұ р а д ы немесе тоқтатады .

Баға белгілеу ұйымы ақпарат жүйесінен лицензиясының қолданылуы уақытша тоқтатылған немесе тоқтатылған брокер және (немесе) дилер жариялаған барлық белгіленген бағаларды көрсетілген хабарламаны алған күннен бастап алып тастайды.»;

43-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«43. Әрбір жеке қаржы құралы бойынша маркет-мейкер мәртебесі қор биржасының мүшелері – бір немесе бірнеше брокерге және (немесе) дилерге беріледі.

Қор биржасының мүшесі - брокерге және (немесе) дилерге маркет-мейкер мәртебесін беру тәртібі мынадай талаптар мен рәсімдерді қамтиды:

қор биржасының мүшесіне маркет-мейкер мәртебесін беру туралы мәселені қарау қор биржасының осы мүшесінің маркет-мейкер мәртебесін беру туралы жазбаша өтініші негізінде жүзеге асырылады ;

қор биржасы маркет-мейкер мәртебесін беру туралы шешімді немесе осындай мәртебені беруден дәлелді бас тартуды осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген өтінішті алған күннен бастап күнтізбелік үш күн ішінде жазбаша хабарлама түрінде ресімдейді және осы өтінішті берген қор биржасының мүшесіне жібереді.»;

мынадай редакциядағы 43-1 және 43-2-тармақтармен толықтырылсын:

«43-1. Қор биржасы мүшесінің маркет-мейкер мәртебесін беру туралы жазбаша өтініші мыналарды қамтиды :

1) қор биржасының мүшесі – брокер және (немесе) дилер маркет-мейкер функцияларын орындауға ниетті қаржы құралының атауы (өзінің қор биржасындағы мүшелігінің санатына сай қор биржасы өткізетін сауда-саттықта мәмілелер жасауға құқылы қаржы құралдары қатарынан);

2) қор биржасының мүшесі – брокер және (немесе) дилер маркет-мейкер функцияларын орындауға ниет білдірген күн.

Қор биржасының маркет-мейкер мәртебесін беру туралы жазбаша хабарламасы Ереженің 43-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген өтінішті берген қор биржасының мүшесі – брокерге және (немесе) дилерге маркет-мейкер міндеттерін орындау жүктелетін күн туралы мәліметтерді қамтиды.

Маркет-мейкер міндеттерін орындау қор биржасының мүшесі – брокердің және (немесе) дилердің өзіне бағалы қағаздар нарығы туралы Қазақстан Республикасының

заңнамасымен және қор биржасының ішкі құжаттарымен маркет-мейкерлерге қойылатын барлық талаптарды орындау (маркет-мейкерлерге жүктелетін барлық функцияларды орындау) міндеттемелерін қабылдауын білдіреді.

43-2. Қор биржасы мынадай негіздердің бірі туындаған кезде қор биржасының мүшесі – брокерге және (немесе) дилерге маркет-мейкер мәртебесін беруден бас тарту туралы шешім қабылдайды:

қор биржасының мүшесі – брокер және (немесе) дилер өтінішінің Ереженің 43-1-тармағының талаптарына сай келмеу;

қор биржасының мүшесі – брокердің және (немесе) дилердің бағалы қағаздар нарығы туралы Қазақстан Республикасы заңнамасының және (немесе) қор биржасы ішкі құжаттарының нормаларын сақтамау;

қор биржасының мүшесі – брокердің және (немесе) дилердің басқа атаулы қаржы құралдары бойынша өзінің маркет-мейкер міндеттерін жүйелі түрде (қатарынан күнтізбелік он екі ай ішінде екі және одан да көп рет) орындамау.»;

44, 45 және 46-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

«44. Маркет-мейкерлер мынадай талаптарды орындайды:

1) оларға қор биржасының ішкі құжаттарына сәйкес маркет-мейкер мәртебесі берілген қаржы құралдары бойынша екі жақты (сауда күні ішінде) баға белгілеуді жариялайды және ұстап тұрады. Баға белгілеуді жариялау және ұстап тұру маркет-мейкерлердің өз есебінен де, сондай-ақ олардың клиенттерінің есебінен де (клиенттердің тапсырмаларына сәйкес) жүргізіледі.

Көрсетілген баға белгілеу қор биржасының ішкі құжаттарымен белгіленген шамадан асатындай болып, осы қаржы құралдарымен сауда жүйесінде бұрын жасалған мәмілелердің бағаларынан өзгешелене алмайды;

2) қор биржасының ішкі құжаттарында белгіленген шамадан аспайтын маркет-мейкер мәртебесі берілген қаржы құралдарының өздері жариялаған сатып алу және сату бағасының арасындағы спрэдтерін (өзгешеліктерін) қамтамасыз етеді;

3) қор биржасының ішкі құжаттарында белгіленген өзге де талаптарды сақтайды.

45. Маркет-мейкер мәртебесі берілген қаржы құралдары бойынша өзі жариялаған екі жақты баға белгілеуді маркет-мейкердің қор биржасының ішкі құжаттарында айқындалған тәртіппен сауда сессиясының кез келген сәтінде өзгертуіне жол беріледі.

46. Маркет-мейкер мәртебесін беру:

1) қор биржасының мүшесі - брокерге және (немесе) дилерге өзіне маркет-мейкер мәртебесі берілгендерінен басқа олармен қатысуға құқылы сауда-саттықтағы өзге қаржы құралдарына қатысты қандай да бір міндеттер мен шектеулер қоймайды;

2) қор биржасының мүшесі - брокерге және (немесе) дилерге өзіне маркет-мейкер мәртебесі берілгендерінен басқа олармен қатысуға құқылы сауда-саттықтағы өзге қаржы құралдарына қатысты қандай да бір құқықтар бермейді.»;

мынадай мазмұндағы 46-1-тармақпен толықтырылсын:

«46-1. Қор биржасы мынадай негіздердің бірі туындаған кезде өзінің мүшесін қаржы құралы бойынша маркет-мейкер мәртебесінен айыру туралы шешім қабылдайды :

1) қор биржасының мүшесі – осы брокердің және (немесе) дилердің маркет-мейкер ретіндегі одан кейінгі қызметіне бөгет болатын бағалы қағаздар нарығы туралы Қазақстан Республикасы заңнамасының және (немесе) қор биржасы ішкі құжаттарының өзгеруі ;

2) қаржы құралдарының қор биржасының сауда жүйесінде одан әрі айналысын мүмкін болдырмайтын жағдайлардың туындауы ;

3) қор биржасының мүшесі – брокердің және (немесе) дилердің бағалы қағаздар нарығы туралы Қазақстан Республикасы заңнамасының, қор биржасы ішкі құжаттарының нормаларын сақтамау ;

4) қор биржасының мүшесі – брокердің және (немесе) дилердің кез келген атаулы қаржы құралдары бойынша өзінің маркет-мейкер міндеттерін орындамау ;

5) қор биржасының мүшесі – брокердің және (немесе) дилердің маркет-мейкер мәртебесінен ерікті түрде бас тартуы және оның қор биржасына ерікті түрде бас тарту туралы тиісті жазбаша өтінішті беруі .

Қор биржасы күнтізбелік үш күн ішінде осы мүшесінің Ереженің 47-тармағында белгіленген талаптарды орындау талабымен ғана осы тармақтың 5) тармақшасында көзделген негіз бойынша өзінің мүшесін маркет-мейкер мәртебесінен айыру туралы шешім қабылдайды .

Қор биржасы қор биржасының мүшесі – брокерді және (немесе) дилерді маркет-мейкер мәртебесінен айыру туралы қор биржасының шешімін жазбаша хабарлама түрінде ресімдейді және ол қабылданған күннен бастап күнтізбелік үш күн ішінде қор биржасының мүшесі – осы брокерге және (немесе) дилерге жібереді .

Қор биржасының мүшесі – брокерді және (немесе) дилерді маркет-мейкер мәртебесінен айыру туралы қор биржасының жазбаша хабарламасы қор биржасының мүшесі – осы брокер және (немесе) дилер қаржы құралы бойынша маркет-мейкер міндеттерін орындаудан босатылатын күн туралы мәліметтерді қамтиды.» ;

47, 48 және 49-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын :

«47. Қор биржасының мүшесі – брокер және (немесе) дилер қаржы құралы бойынша маркет-мейкер мәртебесінен ерікті түрде бас тартқан жағдайда қор биржасы оны қаржы құралы бойынша маркет-мейкер мәртебесінен айыру туралы шешімді, бірақ осы қор биржасының мүшесі - брокерге және (немесе) дилерге осы қаржы құралы бойынша маркет-мейкер мәртебесі берілген күннен бастап отыз сауда күні өткеннен бұрын емес қабылдайды .

48. Қор биржасы уәкілетті органды және осы қор биржасының мүшелері - басқа брокерлерді және (немесе) дилерлерді қор биржасының осы мүшесіне маркет-мейкер мәртебесін беру (айыру) туралы тиісті хабарлама жіберген күні қор биржасының

мүшесі - брокердің және (немесе) дилердің маркет-мейкер функцияларын орындауды бастағаны (тоқтатқаны) туралы хабардар етеді.

49. Сауда жүйесінің жұмысында болған іркіліс сауда-саттыққа қатысушының сауда жүйесінен алып тасталуға тиісті баға белгілеуді (өтінімдерді) көрсете отырып, жоғарыда көрсетілген міндеттемелерден босату қажеттігі туралы хабарламаны сауда жүйесінің басқарушысына ұсыну талабымен іркіліс пайда болғанға дейін өзі жариялаған баға белгілеуден (өтінімдерден) туындайтын қаржы құралдарымен мәмілелер жасау міндеттемелерінен босату үшін негіз болып табылады. Осы хабарлама жазбаша түрде ресімделеді, сауда-саттыққа қатысушының жіберілетін құжаттамасының журналында тіркеледі және почтамен (және) немесе қолма-қол, және (немесе) электрондық почтамен және (немесе) факсимильді және (немесе) телекс және (немесе) телеграф хабарламасымен немесе осындай хабарламаны жіберу негізі туындаған сәттегі өзге де ықтимал байланыс түрлерімен жіберіледі.

Сауда-саттыққа қатысушыны міндеттемелерінен босатудан бас тарту немесе босату туралы шешімді сауда жүйесінің басқарушысы қабылдайды.

Босату туралы шешім қабылданған жағдайда сауда жүйесінің басқарушысы сауда жүйесінен осы сауда-саттыққа қатысушының хабарламада көрсетілген барлық баға белгілеулерін (өтінімдерін) алып тастайды.»;

10-тараудың тақырыбы мынадай редакцияда жазылсын:

«10. Қор биржасының растау жүйесі»;

53, 54 және 55-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

«53. Жинақтаушы зейнетақы қорларына, инвестициялық қорларға, Қазақстан Республикасының арнайы қаржы компанияларына қызмет көрсететін кастодиандар қор биржасының растау жүйесіне көрсетілген клиенттердің активтерін нысаналы орналастыруға (пайдалануға) бақылау жасау мақсатында қосылады.

54. Зейнетақы активтері, акционерлердің немесе инвестициялық қор пайларын ұстаушылардың активтері, арнайы қаржы компаниясының бөлінген активтері мүддесімен және есебінен мәмілелер жасауға арналған сауда шоты бойынша жасалған және қызмет көрсетуші кастодиан растамаған (кастодианның растаудан бас тартуы келіп түскен не растау қор биржасының ішкі құжаттарында белгіленген мерзімдерде түспеген) қаржы құралдарымен мәміле жинақтаушы зейнетақы қорының, инвестициялық қордың немесе арнайы қаржы компаниясының көрсетілген активтері есебінен орындалуға жатпайды.

Растау жүйесіне қызмет көрсететін пайдаланушы растамаған (растаудан бас тарту келіп түскен не растау қор биржасының ішкі құжаттарында белгіленген мерзімдерде түспеген) қаржы құралдарымен мәміле оны жасаған қор биржасы мүшесінің меншікті активтері есебінен Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында және қор биржасының ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен және талаптарда орындалады.

55. Қор биржасының сауда жүйесінде қаржы құралдарымен жасалған мәмілелерді

